

Trends en ontwikkelingen in de bouw- en installatiesector
'Duurzaamheid is hype voorbij'

ISSO Najaarsoverleg
15 september 2011

Inhoud

- 1 Economische situatie
- 2 Stand van zaken in de bouw- en installatiesector
- 3 Trends en ontwikkelingen. Focus: duurzaamheid en energiezuinigheid
- 4 Conclusie

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

2

Economische situatie

USP
Marketing Consultancy bv

- Schuldencrisis Europa en afwaardering VS
  - ✓ Bezuinigingen in Europa en VS
  - ✓ Dalende beurskoersen
  - ✓ Onzekerheid bij producenten en consumenten
- Langzame economische groei westerse wereld
- Dalende export
  - ✓ Afnemende groei China
  - ✓ Aardbeving en Tsunami Japan
  - ✓ Bezuinigingen landen Europa
  - ✓ Noodzaak bezuinigingen VS
- Geringe groei export Nederland 2,9% t.o.v. een jaar eerder

isso

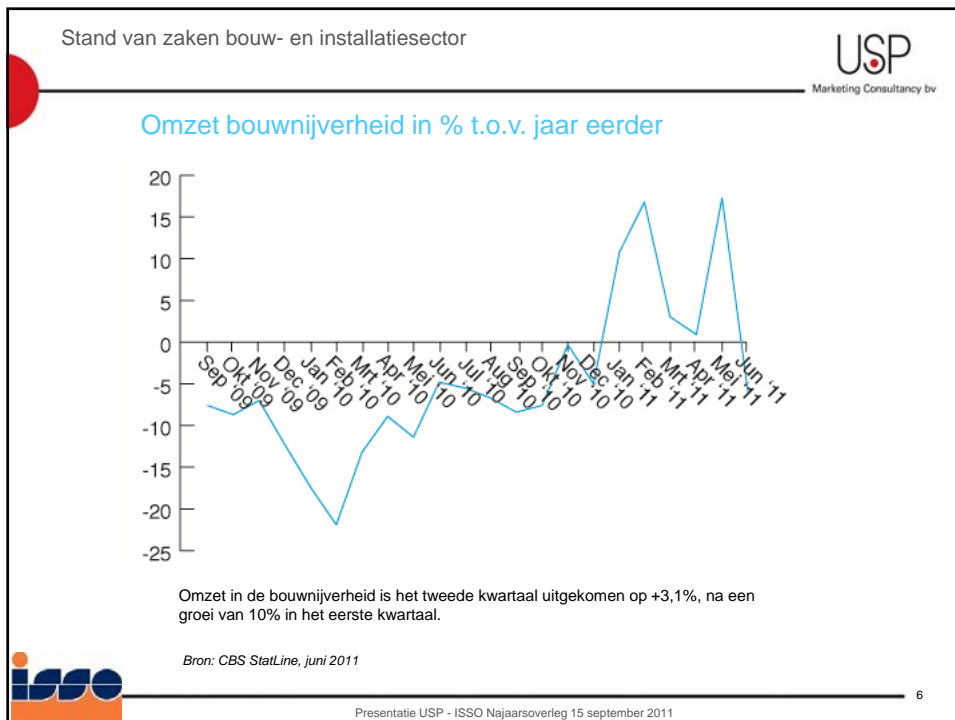
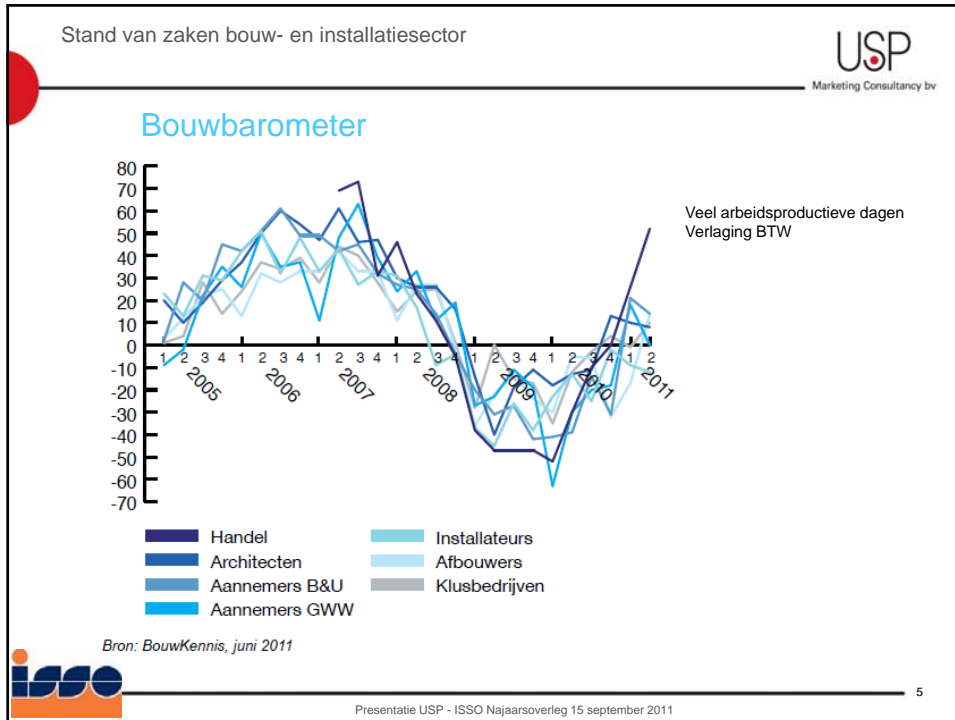
Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011 3

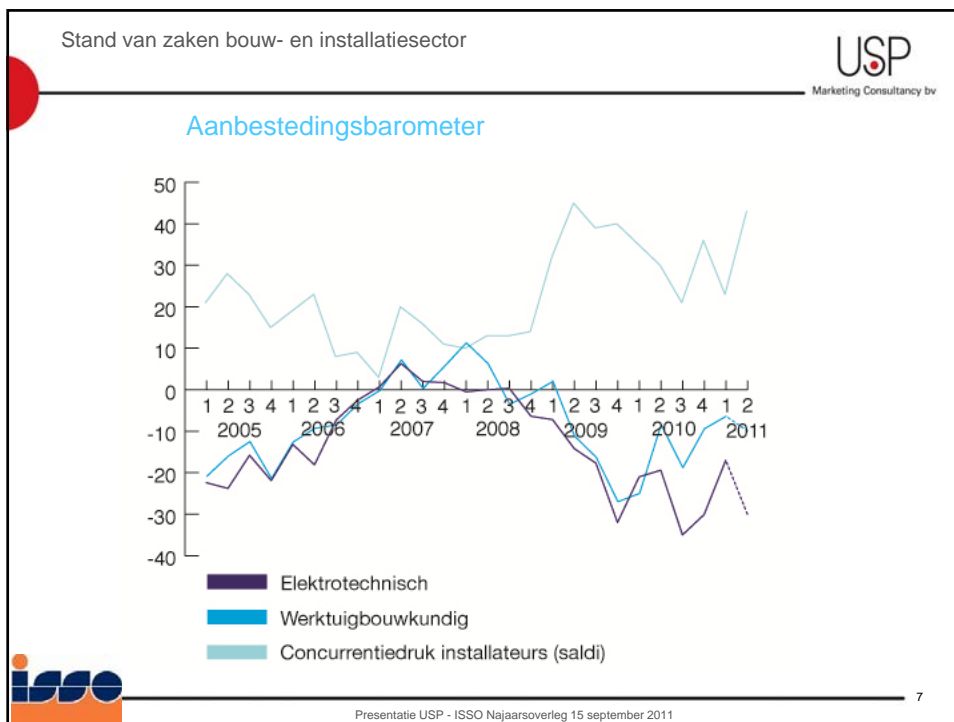
USP
Marketing Consultancy bv

- 1 Economische situatie
- 2 Stand van zaken in de bouw- en installatiesector
- 3 Trends en ontwikkelingen. Focus: duurzaamheid en energiezuinigheid
- 4 Conclusie

isso

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011 4

USP Marketing Consultancy bv

- 1 Economische situatie
- 2 Stand van zaken in de bouw- en installatiesector
- 3 Trends en ontwikkelingen. Focus: duurzaamheid en energiezuinigheid
- 4 Conclusie

isso

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

8

Trends en ontwikkelingen: 'snapshot'

USP
Marketing Consultancy bv

Faalkosten reductie   Flexibel

Duurzaamheid

Hoog   Revitaliseren   Snel

Concepten   BIM

Energie zuinigheid

Social Media   Levensloopbestendig

Ketenintegratie   Leegstand kantorenmarkt

9

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

Duurzaamheid; voor iedereen hetzelfde?

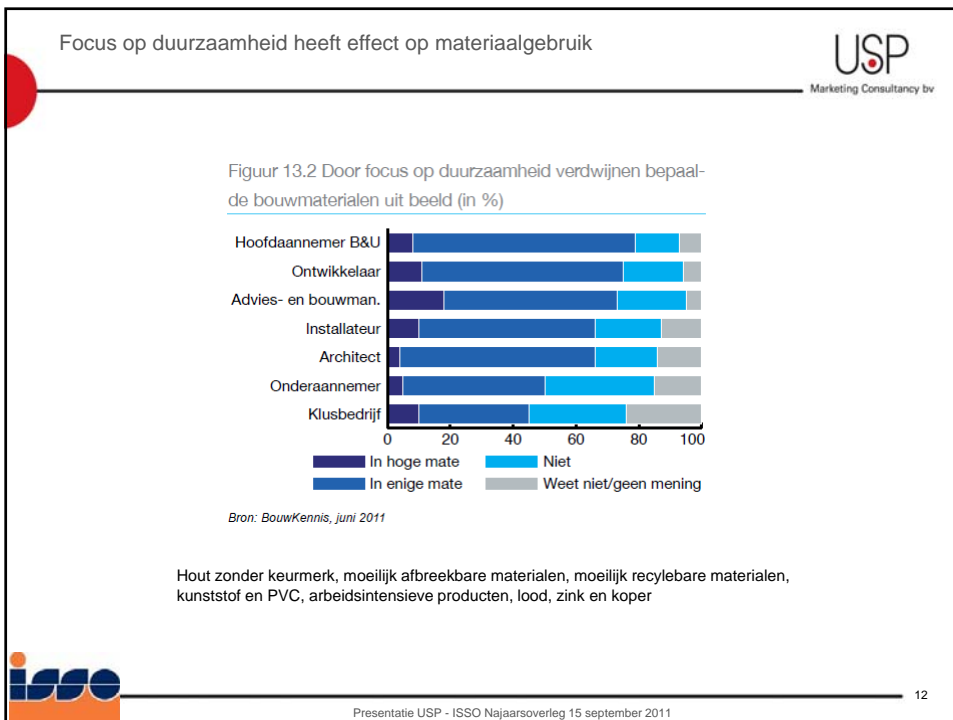
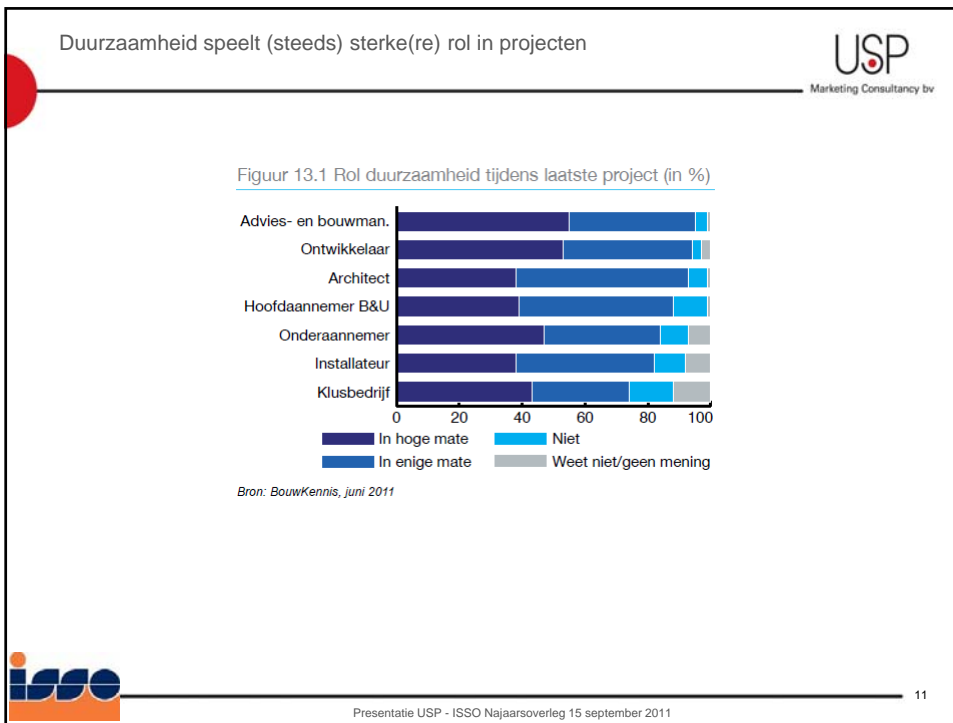
USP
Marketing Consultancy bv

Definitie duurzaamheid	Definitie duurzaamheid					
	Projectontw.	Corporaties	Architecten	Aannemers B&U	Installateurs E.	W-Installateurs
Energiezuinig	44%	68%	78%	60%	58%	54%
Gebruik milieuvriend. materialen	40%	44%	77%	67%	43%	46%
Onderhoudsam/-vriendelijk	5%	10%	46%	50%	15%	18%
Zorgen voor beter omgevingsmilieu	15%	18%	37%	26%	20%	14%
Zorgen voor beter binnenmilieu	9%	8%	41%	24%	12%	18%
Waterbesparing	4%	7%	32%	31%	10%	14%
Zorgen voor flexibiliteit	1%	5%	31%	15%	9%	11%
Langere levensduur	20%	9%	3%	13%	12%	14%
Inbraakwerend/veiligheid	0%	3%	9%	11%	3%	2%
Anders	22%	24%	10%	7%	11%	18%
Weet niet/geen mening	5%	3%	0%	3%	6%	2%

Bron: Duurzaamheid & Energie Monitor, december 2010

10

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

Wanneer wordt duurzaam bouwen structureel?

USP

Marketing Consultancy bv

Figuur 13.21 Noodzakelijke veranderingen om duurzaamheid in de komende jaren structureel onderdeel te maken van het bouwproces (in %)

	Architect	Advies- en bouwman.	Fabrikant	Onderaan- nemer	Hoofdaan- nemerB&U	Installateur	Klusbedrijf	Ontwikkelaar	Overheid	Woning- corporatie
Lagere prijzen										
duurzame bouwmaterialen	54	34	27	50	46	52	59	53	42	41
terugverdientijd										
inzichtelijk maken	71	48	48	19	40	47	22	49	46	41
duidelijke regelgeving	40	35	67	42	44	40	49	33	35	24
Minder focus op prijs bij aanbesteding	28	34	53	32	41	37	22	24	19	12
Minder chaotisch aanbod meetinstrumenten	31	37	41	26	30	26	27	27	17	20
Marktconformiteit ipv regelgeving	31	37	30	21	23	15	12	34	10	25
Meer subsidie op duurzaamheid	19	13	21	26	14	24	20	20	25	25
Personeel beter informeren/oppleiden	22	15	44	15	13	16	5	21	21	34
Toegankelijke informatie voor opdrachtgevers	37	27	26	7	15	11	5	24	19	14
Invoeren internationale norm (CEN)	22	15	29	10	15	18	10	10	8	8
Anders	1	3	2	0	0	5	5	6	2	8
Niets	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0
Weet niet/geen mening	3	3	3	8	5	6	10	1	2	2

Bron: BouwKennis, juni 2011

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

13

Installatietechnische oplossingen om EPC-norm te halen

USP

Marketing Consultancy bv

Figuur 13.5 Meest geschikte installatietechnische oplossing om aangescherpte EPC-norm nieuwbouw te halen (in %)

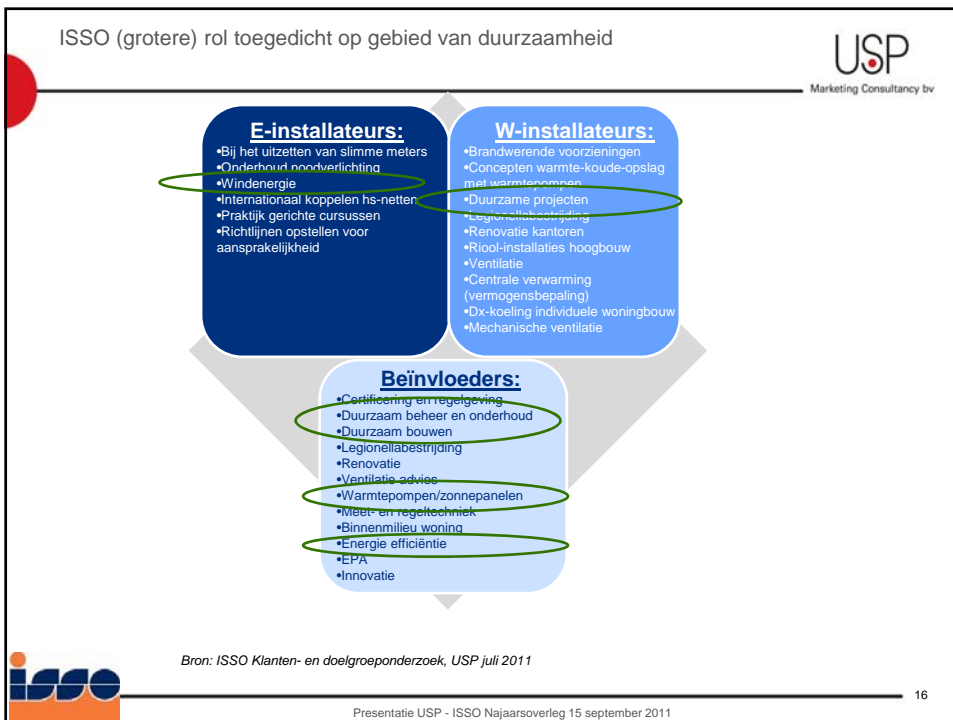
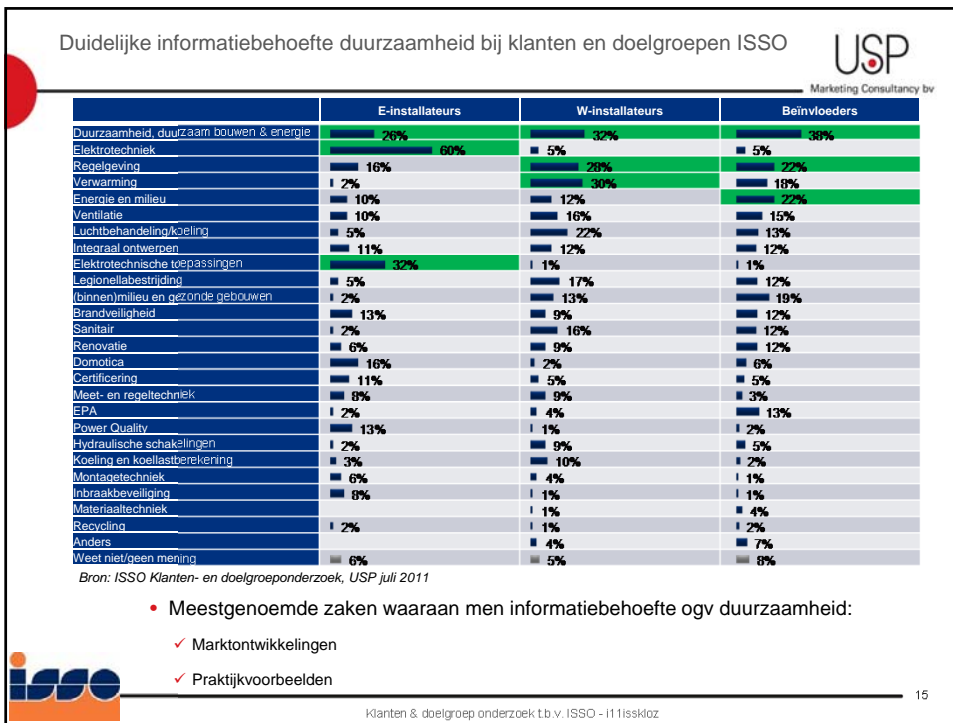
	Architect	Advies- en bouwman.	Installateur	Hoofdaannemer B&U	Ontwikkelaar	Woningcorporatie
Warmtepomp	52	48	43	38	37	33
Lagetemperatuurverwarming	45	40	32	21	30	28
Zonnepaneel	32	26	35	38	33	16
WTW-installatie	38	22	30	26	21	20
Zonneboiler	25	27	35	18	22	10
Gebalanceerde ventilatie	19	14	13	17	16	20
Nieuwe generatie ketel	16	16	14	12	14	8
Warmtekrachtkoppeling	13	16	21	9	8	11
Domoticsysteem	17	4	14	2	5	2
Hybride ventilatie	13	14	6	4	4	3
Biomassaverbranding	4	3	3	2	3	0
Anders	1	4	0	4	1	2
Weet niet/geen mening	12	14	16	21	11	23

Bron: BouwKennis, juni 2011

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

14

Inhoud

USP
Marketing Consultancy bv

1	Economische situatie
2	Stand van zaken in de bouw- en installatiesector
3	Trends en ontwikkelingen. Focus: duurzaamheid en energiezuinigheid
4	Conclusie

17

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011

Conclusie

USP
Marketing Consultancy bv

- Economie stagneert, onzekerheden over toekomst
- Bouwproductie op neutraal niveau, herstel laat langer op zich wachten
- **Economisch tij geeft push aan thema duurzaamheid:**
  - Serieuze interesse: de hype voorbij? Ja!
  - Duidelijke informatiebehoefte:
    - Ontwikkelingen in de markt
    - Praktijkvoorbeelden
    - Duidelijke regelgeving
- ISSO: pak(t) de handschoen op!

18

Presentatie USP - ISSO Najaarsoverleg 15 september 2011